

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

MARKAZIY OSIYO VA JANUBIY KAVKAZ GEOSTRATEGIK BOG‘LIQLIGINING ZAMONAVIY OMILLARI

Yashnar Ganixodjayev

Mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya

Ushbu tezisda 2017–2026-yillarda Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz o‘rtasidagi geostrategik bog‘liqlikning shakllanishi hamda rivojlanishiga ta’sir ko‘rsatayotgan zamonaviy omillar siyosatshunoslik nuqtayi nazaridan tahlil qilinadi. Xalqaro munosabatlar tizimining transformatsiyasi, ko‘p qutblilik tendensiyalarining kuchayishi, yirik va mintaqaviy davlatlar o‘rtasidagi geosiyosiy raqobat, xavfsizlik arxitekturasining o‘zgarishi, transport-kommunikatsiya yo‘laklarining diversifikatsiyasi, energetika xavfsizligi hamda yangi institutsional hamkorlik mexanizmlarining rivojlanishi ikki mintaqaga o‘rtasidagi bog‘liqlikni sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqayotgani asoslanadi.

Kalit so‘zlar: Markaziy Osiyo, Janubiy Kavkaz, geosiyosat, geostrategiya, geosiyosiy raqobat, mintaqaviy xavfsizlik, Kaspiy dengizi, Transkaspiy yo‘lagi, O‘zbekiston, Ozarbayjon, strategik konnektivlik.

Аннотация

В тезисе анализируются современные факторы формирования и развития геостратегической взаимосвязанности Центральной Азии и Южного Кавказа в 2017–2026 гг. с позиций политической науки. Обосновывается, что трансформация системы международных отношений, усиление тенденций многополярности, геополитическая конкуренция крупных и региональных держав, изменение архитектуры безопасности, диверсификация

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

транспортно-коммуникационных коридоров, энергетическая безопасность и развитие новых механизмов институционального сотрудничества выводят взаимосвязь двух регионов на качественно новый уровень.

Ключевые слова: Центральная Азия, Южный Кавказ, геополитика, геостратегия, геополитическая конкуренция, региональная безопасность, Каспийское море, Транскаспийский маршрут, Узбекистан, Азербайджан, стратегическая взаимосвязанность.

Abstract

This thesis examines the contemporary factors shaping and strengthening geostrategic interconnectedness between Central Asia and the South Caucasus during 2017–2026 from a political science perspective. It argues that the transformation of the international system, the strengthening of multipolar tendencies, geopolitical competition among major and regional powers, changes in the regional security architecture, diversification of transport and communication corridors, energy security, and the emergence of new institutional mechanisms of cooperation have brought relations between the two regions to a qualitatively new level.

Keywords: Central Asia, South Caucasus, geopolitics, geostrategy, geopolitical competition, regional security, Caspian Sea, Trans-Caspian Corridor, Uzbekistan, Azerbaijan, strategic connectivity.

KIRISH

XXI asrning uchinchi o'n yilligida xalqaro munosabatlar tizimida ro'y berayotgan o'zgarishlar Yevrosiyo geosiyosiy makoniga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda.

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Sovuq urushdan keyingi davrda shakllangan xalqaro tartibning asta-sekin o'zgarib borishi, yangi kuch markazlarining paydo bo'lishi, iqtisodiy va texnologik vositalarning siyosiy ta'sir instrumentiga aylanishi hamda global ta'minot zanjirlaridagi uzilishlar ilgari bir-biridan nisbatan alohida ko'rilgan hududlarni tobora yaqinlashtirmoqda. Bu holat Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz misolida ayniqsa yaqqol namoyon bo'ladi.

Markaziy Osiyo Yevrosiyoning ichki qismida joylashgan, Sharqiy Osiyo, Rossiya, Janubiy Osiyo, Yaqin Sharq va Kaspiy havzasini bog'lovchi muhim hududdir. Janubiy Kavkaz esa Kaspiy va Qora dengiz oralig'ida joylashib, Rossiya, Turkiya va Yaqin Sharqni tutashtiruvchi strategik makon vazifasini bajaradi. An'anaviy geosiyosiy qarashlarda Kaspiy dengizi ko'proq ikki mintaqani ajratib turuvchi geografik chegara sifatida talqin qilingan bo'lsa, zamonaviy sharoitda u aksincha, ularni birlashtiruvchi transport, energetika va siyosiy ko'prik sifatida tobora katta ahamiyat kasb etmoqda.

2017–2026-yillar ushbu jarayonlarni tahlil qilish uchun alohida ahamiyatga ega. Aynan shu davrda Markaziy Osiyoda davlatlararo muloqot yangi bosqichga ko'tarildi, qo'shni mamlakatlar o'rtasidagi munosabatlarda pragmatik yondashuv kuchaydi va mintaqaning tashqi dunyo bilan aloqalarini diversifikatsiya qilishga bo'lgan intilish ortdi. Shu davrda Janubiy Kavkazdagi xavfsizlik muhiti ham jiddiy o'zgarishlarga duch keldi. Natijada Kaspiy dengizining ikki tomonida joylashgan davlatlarning strategik manfaatlari bir-biriga yanada yaqinlasha boshladi.

Bu jarayonlarda yirik va mintaqaviy kuchlarning o'rni ham katta. Rossiya tarixiy, iqtisodiy va xavfsizlik aloqalari orqali har ikki hududda muhim aktor bo'lib qolmoqda. Xitoy Markaziy Osiyodagi iqtisodiy va infratuzilmaviy ishtirokini kengaytirib, Kaspiy orqali Yevropaga chiqadigan transport yo'nalishlariga tobora ko'proq e'tibor qaratmoqda. Turkiya esa Janubiy Kavkaz va Markaziy Osiyoni bog'lovchi siyosiy, iqtisodiy va transport tashabbuslarida faol qatnashmoqda.

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Yevropa Ittifoqining yondashuvida energetika xavfsizligi, barqaror transport yo‘laklari va mintaqaviy rezilyentlik ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. AQSh esa mintaqa davlatlarining suvereniteti, strategik avtonomiyasi va tashqi aloqalarini diversifikatsiya qilishiga e’tibor qaratmoqda.

METODOLOGIYA

Tadqiqotning nazariy asosini neorealizm, mintaqaviy xavfsizlik komplekslari nazariyasi, murakkab o‘zaro bog‘liqlik konsepsiyasi va geoiqtisodiy yondashuv tashkil etadi. Neorealizm xalqaro tizimdagi kuchlar nisbatining o‘zgarishi va yirik davlatlar raqobatining Markaziy Osiyo hamda Janubiy Kavkazga ta’sirini tushunishga yordam beradi. Mintaqaviy xavfsizlik komplekslari nazariyasi esa xavfsizlik muammolari geografik jihatdan yaqin hududlarda qanday qilib bir-biri bilan bog‘lanishini tushuntirish imkonini beradi.

Murakkab o‘zaro bog‘liqlik yondashuvi transport, energetika, savdo, raqamli kommunikatsiya va institutlar orqali shakllanayotgan munosabatlarni tahlil qilishda qo‘l keladi [1]. Geoiqtisodiy yondashuv esa iqtisodiy resurslar, transport yo‘laklari, investitsiyalar va infratuzilmaning geosiyosiy maqsadlarga xizmat qilish mexanizmlarini ochib beradi.

Tadqiqotda tizimli tahlil, qiyosiy tahlil va jarayonlarni kuzatish usullaridan foydalanildi. Tizimli tahlil Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz o‘rtasidagi bog‘liqlikni siyosiy, iqtisodiy, transport, energetika va xavfsizlik omillarining o‘zaro ta’siri orqali ko‘rish imkonini berdi. Qiyosiy usul ikki mintaqaning xavfsizlik muammolari va tashqi kuchlar bilan munosabatlaridagi umumiy hamda farqli jihatlarni aniqlashga xizmat qildi. Jarayonlarni kuzatish usuli esa 2017–2026-yillarda ro‘y bergan asosiy geosiyosiy voqealarning ketma-ketligi va sababiy bog‘liqligini tahlil qilishga imkon yaratdi.

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Mazkur tadqiqotda xavfsizlik tushunchasi faqat harbiy xavfsizlik bilan cheklanmaydi. Terrorizm, ekstremizm, noqonuniy migratsiya, kiberxavfsizlik, ekologik xatarlar, transport yo‘laklarining uzluksizligi va iqtisodiy rezilyentlik ham xavfsizlikning tarkibiy qismlari sifatida baholanadi. Chunki bugungi sharoitda bir hududdagi siyosiy yoki iqtisodiy beqarorlik boshqa hududdagi transport, savdo va energetika manfaatlariga bevosita ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

NATIJALAR

2017-yildan keyingi davr Markaziy Osiyoda mintaqaviy hamkorlikning yangi bosqichi bilan ajralib turadi. Davlatlar o‘rtasidagi siyosiy muloqot faollashdi, chegaralar, savdo, transport, suv va iqtisodiy hamkorlik masalalarini bevosita muzokaralar orqali hal etishga intilish kuchaydi. Bunday muhit mintaqaning xalqaro munosabatlardagi subyektligini mustahkamlabgina qolmay, tashqi sheriklar bilan aloqalarni ham faolroq diversifikatsiya qilish uchun imkoniyat yaratdi.

Mazkur jarayonning Janubiy Kavkaz bilan bog‘liqligi shundaki, ichki mintaqaviy hamkorlik mustahkamlanmasdan turib, Markaziy Osiyoning boshqa hududlar bilan tizimli aloqalarini yo‘lga qo‘yish qiyin edi. Davlatlar o‘rtasidagi siyosiy ishonch va transport aloqalarining yaxshilanishi Kaspiy orqali g‘arbga chiqadigan yo‘nalishlarning strategik ahamiyatini oshirdi [2].

Shu ma’noda Ozarbayjonning Markaziy Osiyo davlatlari bilan siyosiy muloqot formatlarida faolroq ishtirok eta boshlashi ham ikki hudud o‘rtasidagi institutsional yaqinlashuvning muhim belgisi sifatida ko‘rilishi mumkin.

Janubiy Kavkaz uzoq vaqt davomida murakkab xavfsizlik muammolari bilan ajralib turdi. Hududiy nizolar va siyosiy ziddiyatlar mintaqada davlatlari o‘rtasidagi iqtisodiy hamkorlik hamda transport loyihalarining rivojlanishini cheklab kelgan.

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

2017–2026-yillarda esa xavfsizlik arxitekturasidagi o‘zgarishlar yangi imkoniyatlar bilan birga yangi xatarlarni ham yuzaga chiqardi.

Xavfsizlik va transport o‘rtasidagi bog‘liqlik bu yerda ayniqsa yaqqol ko‘rinadi. Barqarorlik mavjud bo‘lmasa, yirik transport va energetika loyihalarini amalga oshirish qiyin. Boshqa tomondan, savdo va transport aloqalarining kuchayishi tinchlikning iqtisodiy manfaatdorligini oshirishi mumkin. Shu sababli Janubiy Kavkazdagi xavfsizlik masalalari bugungi kunda Markaziy Osiyo davlatlarining iqtisodiy va transport manfaatlariga ham tobora ko‘proq ta’sir qilmoqda.

Ozərbayjon bu jarayonda alohida o‘rin tutadi. Uning Kaspiy dengizining g‘arbiy qirg‘og‘ida joylashgani Markaziy Osiyodan Janubiy Kavkaz, Turkiya va undan keyin Yevropaga chiqadigan transport yo‘nalishlari uchun strategik ahamiyat kasb etadi. Shu bois Ozərbayjondagi xavfsizlik va siyosiy barqarorlik faqat Janubiy Kavkaz masalasi bo‘lib qolmay, Markaziy Osiyo davlatlari uchun ham muhim omilga aylanmoqda.

Afg‘oniston bilan bog‘liq xavfsizlik muammolari Markaziy Osiyo uchun hamon dolzarb. Terrorizm, ekstremizm, noqonuniy qurol va narkotik savdosi kabi tahdidlar mintaqada davlatlarini xavfsizlik choralari kuchaytirishga majbur qilmoqda. Shu bilan birga, keyingi yillarda Afg‘onistonga faqat tahdid manbai sifatida emas, balki transport va iqtisodiy integratsiya nuqtayi nazaridan ham qarash kuchaydi.

Bunday vaziyat Markaziy Osiyoning transport yo‘nalishlarini diversifikatsiya qilishiga qo‘shimcha turtki bermoqda. Janubiy yo‘nalishlar bilan bir qatorda Kaspiy orqali g‘arbga chiqadigan transport yo‘llarining rivojlanishi davlatlarga tashqi bozorlarga chiqish uchun qo‘shimcha imkoniyat yaratadi. Demak, Afg‘onistondagi noaniqlik ham Janubiy Kavkaz bilan bog‘liq transport yo‘nalishlarining strategik qiymatini oshiradigan bilvosita omillardan biridir.

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Rossiya Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkazdagi eng muhim tarixiy va geosiyosiy aktorlardan biri bo'lib qolmoqda. Mintaqa davlatlari Rossiya bilan iqtisodiy, siyosiy va xavfsizlik sohalarida chuqur aloqalarga ega. Biroq so'nggi yillardagi geosiyosiy o'zgarishlar davlatlarni transport va tashqi siyosiy sherikliklarni kengroq diversifikatsiya qilishga undadi.

Bu jarayonni Rossiyadan uzoqlashish sifatida baholash to'liq to'g'ri emas. Aslida ko'proq kuzatilayotgan hodisa strategik diversifikatsiyadir [3]. Ya'ni davlatlar mavjud sherikliklarni saqlagan holda, bir yo'nalishga haddan tashqari bog'lanib qolmaslik uchun yangi transport, siyosiy va iqtisodiy imkoniyatlar izlamoqda.

Shunday ekan, Markaziy Osiyo–Janubiy Kavkaz yo'nalishi Rossiyaga qarshi muqobil makon sifatida emas, balki mintaqa davlatlarining tashqi siyosiy manevr imkoniyatlarini kengaytiruvchi qo'shimcha yo'nalish sifatida ko'rilishi maqsadga muvofiq.

Xitoyning Markaziy Osiyodagi iqtisodiy ishtiroki va infratuzilmaga qaratilgan investitsiyalari ikki mintaqa o'rtasidagi bog'liqlikning muhim tashqi omillaridan biridir. Xitoy uchun Markaziy Osiyo Yevrosiyoning quruqlik transport tarmoqlarida strategik ahamiyatga ega. Shu sababli temir yo'l, avtomobil yo'llari, logistika markazlari va chegara infratuzilmasining rivojlanishi Pekinning uzoq muddatli manfaatlariga mos keladi.

Kaspiy dengizi orqali Janubiy Kavkaz va Turkiyaga, undan esa Yevropaga chiqadigan yo'nalish transport diversifikatsiyasi uchun muhim ahamiyatga ega. Bunda Xitoy manfaatlari Markaziy Osiyo davlatlarining o'z eksport geografiyasini kengaytirish maqsadlari bilan ma'lum darajada mos tushadi.

Biroq bu jarayon faqat iqtisodiy foyda bilan cheklanmaydi. Infratuzilmani moliyalashtirish, standartlarni belgilash va logistika tizimlarini boshqarish imkoniyati uzoq muddatda siyosiy ta'sirni ham kuchaytirishi mumkin. Shu sababli

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz davlatlari uchun konnektivlikni rivojlantirish bilan birga strategik muvozanatni saqlash ham muhim masala bo'lib qoladi.

Turkiya Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkazni bog'lovchi siyosiy va iqtisodiy jarayonlarda tobora faolroq qatnashmoqda. Ozarbayjon bilan yaqin strategik munosabatlar, Gruziya orqali o'tadigan transport tarmoqlari va Markaziy Osiyo davlatlari bilan hamkorlik Anqaraga ushbu hududlar o'rtasida muhim vositachi bo'lish imkonini beradi.

Turkiy davlatlar tashkilotining faollashuvi ham bu jarayonlarga institutsional tus bermoqda. Tashkilot doirasida transport, bojxona, savdo, energetika va raqamlashtirish bo'yicha hamkorlikning kengayishi Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz o'rtasidagi bog'liqlikni mustahkamlamoqda.

Bu jarayonni faqat tarixiy yoki madaniy yaqinlik bilan tushuntirish yetarli emas. Uning zahirida aniq geoiqtisodiy manfaatlar, tranzit salohiyatini kengaytirish va Yevrosiyodagi transport tarmoqlarida faol o'rin egallash istagi ham mavjud [4].

Yevropa Ittifoqining Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkazga bo'lgan qiziqishi so'nggi yillarda yanada kuchaydi. Bunda energiya manbalarini diversifikatsiya qilish, barqaror transport yo'laklarini rivojlantirish, xomashyo resurslariga kirish imkoniyatlarini kengaytirish va mintaqaviy barqarorlikni mustahkamlash kabi omillar muhim rol o'ynamoqda.

Yevropa Ittifoqi uchun konnektivlik oddiy infratuzilma masalasi emas. U bojxona tartiblarini soddalashtirish, raqamlashtirish, ekologik standartlar va investitsiya muhitini yaxshilash kabi yo'nalishlarni ham qamrab oladi. Shu sababli Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkazning o'zaro bog'liqligi Yevropa uchun ham iqtisodiy, ham strategik masalaga aylanmoqda.

Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz geostrategik bog'liqligining eng ko'rinadigan jihatlaridan biri Transkaspiy xalqaro transport yo'nalishidir. Ushbu yo'nalish

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Markaziy Osiyodan Kaspiy dengizi orqali Ozarbayjon va Gruziyaga, undan esa Turkiya hamda Yevropaga chiqish imkonini beradi.

Uning strategik ahamiyati faqat yuk tashish hajmi bilan belgilanmaydi. Transkaspiy yo‘lagi davlatlarga transport yo‘nalishlarini diversifikatsiya qilish, geosiyosiy inqirozlarning iqtisodiyotga ta‘sirini kamaytirish va tashqi bozorga chiqishda yangi imkoniyatlar yaratish imkonini beradi [5].

Shu sababli transport xavfsizligi tobora milliy xavfsizlik bilan bog‘lanmoqda. Davlat qanchalik ko‘p muqobil transport yo‘liga ega bo‘lsa, uning tashqi siyosiy manevr qilish imkoniyati ham shunchalik keng bo‘ladi.

Bugungi kunda geosiyosiy bog‘liqlik faqat harbiy-siyosiy tahdidlar bilan belgilanmaydi. Iqlim o‘zgarishi, suv tanqisligi, kiberxavfsizlik, ekologik muammolar va transmilliy jinoyatchilik Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz uchun umumiy xususiyat kasb etmoqda.

Ayniqsa transport va energetika tizimlarining raqamlashtirilishi kiberxavfsizlik masalasini dolzarblashtirmoqda. Portlar, bojxona tizimlari, temir yo‘l boshqaruvi, energetika tarmoqlari va raqamli logistika platformalariga qaratilgan kiberhujumlar butun mintaqaviy transport tizimining izdan chiqishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli ikki mintaqada o‘rtasidagi bog‘liqlik kuchaygani sari umumiy xavfsizlik standartlari va muvofiqlashtirilgan yondashuvlarga ehtiyoj ham ortadi.

MUHOKAMA

Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz o‘rtasidagi munosabatlarni faqat ikki alohida mintaqada doirasida tushuntirish bugungi jarayonlarning murakkabligini to‘liq aks ettirmaydi. 2017–2026-yillarda xavfsizlik, transport va tashqi siyosat sohalaridagi aloqalar sezilarli darajada kuchaydi.

Shu sababli ikki mintaqada o‘rtasidagi munosabatlarni transmintaqaviy geostrategik bog‘liqlik tushunchasi orqali izohlash maqsadga muvofiq. Bu tushuncha bir

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

mintaqadagi siyosiy, iqtisodiy yoki xavfsizlikka oid o'zgarishlar ikkinchi mintaqaning manfaatlariga tobora kuchliroq ta'sir ko'rsata boshlayotgan holatni ifodalaydi.

Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz misolida Kaspiy dengizi bu bog'liqlikning markaziy elementi bo'lib xizmat qilmoqda. Ilgari ko'proq ikki hududni ajratuvchi geografik makon sifatida qaralgan Kaspiy bugun transport, energetika va siyosiy aloqalarni kuchaytiruvchi strategik ko'priikka aylanmoqda.

Tahlil asosida geostrategik bog'liqlikning beshta asosiy omilini ajratish mumkin. Birinchisi — xavfsizlik arxitekturasining o'zgarishi. Ikkinchisi — ko'p markazli geosiyosiy raqobatning kuchayishi. Uchinchisi — transport va logistikaning milliy xavfsizlik darajasidagi masalaga aylanishi. To'rtinchisi — institutsional hamkorlikning kengayishi. Beshinchisi esa iqlim, kiberxavfsizlik va ekologik tahdidlar kabi noan'anaviy xavfsizlik muammolarining transmilliy xarakter kasb etishidir.

Shu bilan birga, bu jarayon ikki mintaqaning yagona siyosiy blokka aylanayotganini anglatmaydi. Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz davlatlarining manfaatlari, xavfsizlik ehtiyojlari va tashqi siyosiy ustuvorliklari turlicha. Shu bois shakllanayotgan makonni qat'iy integratsion tuzilma emas, balki moslashuvchan strategik tarmoq sifatida baholash ancha to'g'ri bo'ladi.

Ushbu tarmoqning barqarorligi bir necha omillarga bog'liq. Avvalo, Janubiy Kavkazda uzoq muddatli barqarorlik ta'minlanishi zarur. Bundan tashqari, Kaspiy bo'ylab transport infratuzilmasini rivojlantirish, bojxona tartiblarini muvofiqlashtirish va davlatlar o'rtasida siyosiy ishonchni saqlash muhim ahamiyatga ega.

O'zbekiston uchun esa Janubiy Kavkaz bilan aloqalarni rivojlantirish alohida geostrategik ahamiyatga ega [6]. Dengiz portlariga to'g'ridan to'g'ri chiqish imkoniyati bo'lmagan davlat sifatida O'zbekiston uchun transport yo'nalishlarini

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

diversifikatsiya qilish iqtisodiy foyda bilan birga tashqi siyosiy avtonomiya va milliy xavfsizlik masalasidir.

XULOSA

2017–2026-yillarda Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkazda yuz bergan siyosiy va geoiqtisodiy o'zgarishlar ikki mintaqada o'rtasidagi geostrategik bog'liqlikni sezilarli darajada kuchaytirdi. Bu jarayon xalqaro tizimning transformatsiyasi, geosiyosiy raqobat, xavfsizlik arxitekturasining yangilanishi, transport yo'nalishlarini diversifikatsiya qilish ehtiyoji va davlatlarning strategik avtonomiyaga intilishi bilan chambarchas bog'liq.

Tadqiqot natijalari Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz geostrategik bog'liqligining asosini beshta asosiy omil — xavfsizlik muhitining transformatsiyasi, ko'p markazli geosiyosiy raqobat, transport-logistika diversifikatsiyasi, institutsional yaqinlashuv va noan'anaviy xavfsizlik tahdidlarining kuchayishi tashkil etayotganini ko'rsatdi.

Shuningdek, Rossiya, Xitoy, AQSh, Yevropa Ittifoqi va Turkiyaning mintaqadagi siyosati ikki hududni Yevrosiyodagi geosiyosiy raqobatning muhim makonlaridan biriga aylantirmoqda. Shu bilan birga, Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz davlatlari ushbu raqobatning oddiy obyekti bo'lib qolmayapti. Aksincha, ular o'z manfaatlaridan kelib chiqib, tashqi siyosiy aloqalarini diversifikatsiya qilishga va strategik manevr imkoniyatlarini kengaytirishga intilmoqda.

Tadqiqotning asosiy xulosasi shundan iboratki, Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz o'rtasida xavfsizlik va konnektivlik bir-birini to'ldiruvchi yagona kompleks sifatida shakllanmoqda. Xavfsizlik transport va iqtisodiy hamkorlikning zarur sharti bo'lsa, transport, energetika va savdo yo'nalishlarini diversifikatsiya qilish davlatlarning iqtisodiy va geosiyosiy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Global Conference on Multidisciplinary Research and Innovation

Hosted Online from Berlin, Germany

Date: 2nd June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

O‘zbekiston uchun bu jarayon strategik ahamiyatga ega. Janubiy Kavkaz bilan transport va logistika aloqalarini rivojlantirish, Kaspiy portlari imkoniyatlaridan kengroq foydalanish, Ozarbayjon va Gruziya bilan hamkorlikni mustahkamlash hamda Turkiya va Yevropa yo‘nalishlariga chiqadigan multimodal transport tizimlariga faol integratsiyalashish mamlakatning uzoq muddatli manfaatlariga mos keladi.

Umuman olganda, Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkazni qat’iy integratsion blok sifatida emas, balki xavfsizlik, transport, energetika, savdo va siyosiy hamkorlik orqali bog‘lanib borayotgan moslashuvchan transmintaqaviy geostrategik makon sifatida tushunish maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv nafaqat Yevrosiyodagi zamonaviy geosiyosiy jarayonlarni chuqurroq tahlil qilish, balki O‘zbekistonning uzoq muddatli tashqi siyosiy va geoiqtisodiy manfaatlarini aniqlash uchun ham samarali nazariy asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Buzan, Barry, and Ole Wæver. *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
2. Freire, Maria Raquel, and Licinia Simão, eds. *Security and Conflict in the Caucasus*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2013.
3. Starr, S. Frederick, ed. *Ferghana Valley: The Heart of Central Asia*. Armonk, NY: M. E. Sharpe, 2011.
4. Starr, S. Frederick, ed. *Ferghana Valley: The Heart of Central Asia*. Armonk, NY: M. E. Sharpe, 2011.
5. Торкунов, А. В., ред. *Современные международные отношения*. Москва: Аспект Пресс, 2012.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. *O‘zbekiston – 2030 strategiyasi to‘g‘risida*. PF-158-son Farmon, 2023-yil 11-sentabr.